Štev. 37. V Ljubljani, 9. oktobra 1914. LIV. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan poznejе.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . 14 h
„ „ „ dvakrat . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide 23. oktobra t. l.

Razpis pisateljskih nagrad.

Podpisani odbor razpisuje dvoje pisateljskih nagrad, in sicer prvo v znesku **150 (stopetdeset) kron**, drugo v znesku **100 (sto) kron** za dva spisa pripovedne vsebine, namenjena slovenski mladini.

Vsak spis obsegaj po 6 (šest) tiskanih pol male osmerke, kakršne so knjige, ki jih izdaja »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«.

Vsak spis obsega lahko eno samo povest ali pa več povesti. **Vsaki povesti pa bodi vzeta snov iz dobe sedajne vojne.**

Vsaki knjigi bodi namen, **zbujati v slovenski mladini patriotiški čut ter ljubezen do cesarja in domovine, poveličevati junaštvo naših vojakov, navduševati za stalno slogo med avstrijskimi narodi.**

Spise je poslati **do 15. decembra t. l.** na naslov: **Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, Ključalničarska ulica.** — Na spisu ne sme biti pisateljevega imena, nego mora biti to zapisano v posebnem zavitku, ki bodi označen z naslovom dotične povesti.

Za odbor »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«,
dne 4. oktobra 1914.
Jakob Furlan,
t. č. predsednik.
Juraj Režek, t. č. tajnik. **Jakob Dimnik,** t. č. blagajnik.

NOV DEŽELNI ŠOLSKI NADZORNIK ZA KRANJSKO.

Dunaj, 3. oktobra. (Kor. urad.) »Wiener Zeitung« javlja: Cesar je imenoval ravnatelja državne gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Gorici, vladnega svetnika dr. Janka Bezjaka, za deželnega šolskega nadzornika.

Dunaj, 2. oktobra. (Kor. urad.) »Wiener Zeitung« poroča: Minister za nauk in bogočastje je pridelil deželnega šolskega nadzornika, vladnega svetnika dr. Janka Bezjaka, v službovanje deželnemu šolskemu svetu za Kranjsko.

Za Slov. Šol. Matico.

Odbor S. Š. M. se obrača z nujno prošnjo do gospodov poverjenikov in gospodičen poverjenic, naj prejkoprej nabero letošnji prispevek od vseh Matičarjev ter ga takoj pošljejo blagajniku g. J. Dimniku, nadučitelju v Ljubljani, da bomo vedeli, koliko obsega smemo odmeriti letošnjim publikacijam. Vsaka okrajna učiteljska knjižnica, vsaka šola, vsak slov. učitelj in vsaka slov. učiteljica bi morali biti društveniki S. Š. M. Gospodje nadučitelji in gospe nadučiteljice bi lahko veliko pripomogle k temu idealnemu stanju našega društva, ko bi hoteli svojo vplivno besedo porabiti o pravem času in na pravem mestu. In koliko zasluge bi si pridobili s tem za napredek slov. pedagogike in slov. šolstva! Več ko podvojilo bi se lahko število Matičarjev in obseg Matičnih knjig kljub vojni!

Iz poziva odbora S. Š. M. v „U. Tov.“, *št. 36 in „Pop.“ št. 9, l. 1914.*

Če bi ne bili izredni časi in izredne razmere, bi se človek za glavo prijel, da je sploh mogoč tak poziv; da je potreben! Zdaj ga časi in razmere upravičujejo. Zdi pa se mi, da bi moral pri nas iziti časih tak poziv celo v mirnih časih. Saj izkazuje »Letopis S. Š. M.« za l. 1913. le 1675 članov, slovenskega ljudskošolskega učiteljstva pa je gotovo več kot dvakrat toliko. K temu pa še pridejo okrajne učiteljske knjižnice, domače učiteljske knjižnice in knjižnice učiteljskih društev. Da se oklepa S. Š. M. tudi slovensko učiteljstvo srednjih in drugih šol, da so ji naklonjeni razni p. n. zasebniki in društva, ki se zanimajo za vzgojna vprašanja, nam pove izkaz. Kako je torej to, da je število članov tako nizko?

Potrkajmo si, ljudskošolsko slovensko učiteljstvo, na prsi: Naš in predvsem naš greh je! Hočemo, da, in zahtevamo, da uvažuje odbor S. Š. M. predvsem želje in potrebe našega stanu; da nam nudi predvsem največ za ljudsko šolo; v nadomestilo pa... Znabiti, da je res med temi 1675 člani največ še vseeno ljudskošolskega učiteljstva; a vedno je še tudi večina premala in premala z ozirom na namen Matice. Tudi večina nas še ne opravičuje; tudi pri večini je za nas poniževalno, da se mora odločiti Matičin odbor do poziva. Ne samo letos, tud druga leta je bilo to, ko niso mogle opravičevati našega nezanimanja za našo stvar razmere in čas.

Nezanimanje! Ali ga opravičujejo razmere danes, ko ga nismo smeli pozabiti poprej?

Rekel bi, da tudi ne. Vzlic vsem razmeram ne sme pozabiti slovenski učitelj tudi v teh časih na eno: na svojo nadaljno izobrazbo. Zlasti ne tisti, ki ne stoje v bojnih vrstah. Odzovimo se klicu domovine doma; posvečujmo ji vse svoje moči, a pozabiti ne smemo, da ne živimo le zdajšnjemu času, ampak tudi prihodnosti, in da je ta še vedno v šoli. Sem pa nas je postavil naš poklic, in ta zahteva zaradi bodočnosti, da ne mirujemo v tem, kar je njegovega, ker s tem nazadujemo. In grešno nazadovanje bi bilo, če bi si morali priznati, da je ustavila — četudi le za eno leto — svoje delovanje S. Š. M. zaradi naše brezbrižnosti.

Niso očitki, kar sem napisal. Resnica je, ki podpira prošnjo:

Omogočimo S. Š. M. izdanje publikacij, podprimo jo gmotno, čimprej, tem bolje! Ponavljam ob koncu le odborov poziv na poverjenike:

»Če je morebiti ta ali oni poverjenik poklican k vojakom in ne bi mogel opravljati letos svojega posla kot poverjenik, bi bila Matica jako hvaležna, ko bi kateri njegovih tovarišev ali pa katera tovarišica prevzela začasno njegov posel — dobri stvari na ljubo.«

In vsemu slovenskemu učiteljstvu:

Ne manj! Več, več in še več! Če se omalovažujemo v kulturnosti sami, ki se nazivamo »pionirje kulture«, nas bodo omalovaževali tudi drugi! **Pav. Flerè.**

Vojna.

JUNAKOV GROB.

PAVEL KURALT.

V bitki pri Grodeku je padel tovariš Karel Kuralt, učitelj v Šmarju in rezervni kadet 27. pehotnega polka.

Slava spominu tovariša junaka!

CESARJEV GOD.

Cesarjev god je dne 4. t. m. slovesno praznovala vsa monarhija, in so vsi narodi novič posvedočili cesarju svojo neomajno vdanost in zvestobo. Cesar se je ta dan lahko z veselimi pogledi ozrl po svoji državi, zakaj videl je, da so vsi njegovi narodi v tem težkem vojnem času pozabili, kar jih je ločilo, in so vsi združeni pod njegovo zastavo. — Vse šole, kodèr se vrši redni pouk, so večinoma že 3. t. m. na slovesen način praznovale cesarjev god.

O NARODNOSTNEM SPORAZUMU.

O narodnostnem sporazumu je priobčil nedeljski »Pester Lloyd«, oficiozno glasilo ogrske vlade, zanimiv članek, v katerem se naglaša med drugim: »Prebivalstvo čuti in se sigurno nadeja, da bodo narodnostne borbe po končani vojni dobile docela drugo lice, kakor so ga imele prej. Narodni sporazum se bo dal neprimerno laglje doseči, a državi kot objektivnemu sodniku v narodnih nesoglasicah se bo rade volje priznavala večja avtoriteta kakor dosedaj. Želje posamnih narodov, ki se vkljub nesporni njihovi upravičenosti niso mogle izpolniti zaradi neugodnih nacionalnih sporov, **se bodo brzo in brez truda**

LISTEK.

Navodila k Widrovi knjigi „Moje prvo berilo“.

II.

r.

Pri tej črki in pri vseh naslednjih črkah sem obravnavala v knjigi narisan predmet v nazornem nauku, učenke so si zapomnile formulirane stavke, ob sklepu pa pesemco. Pri črki r sem vzela pojm riba, potem pa pesemco:

Raca plava na vodi
mirno in brez skrbi;
riba se skriva v vodi,
ribiča se boji;
počasni rak pa kraj vodé
preži na mlade ribice.

c.

Cerkvica vrh gore,
cerkvica bela,
vsak dan pozdravlja te
duša vesela.

č.

Po obravnavi črešnje sem podala znano uganko:

Belo ko sneg,
zeleno ko detelja,
rdeče ko kri —
otrokom dobro diši.

t.

Pokaže se papirnat zmaj ter se navaja otroke, kako si ga napravijo sami. Potem:

Tinček priteče iz šole,
nalogo najprej naredi,
potem s papirnatim zmajem
po travniku teče, hiti.

d.

Lepšega kraja nikjer ne poznam,
ko kraj je domači,
kjer dom svoj imam.

z.

Ker je v berilu za II. razred dolga pesemca »Zvon na poti«, zato sem povedala učenkam v kratkih stavkih povest o »Zvonku, ki ni rad hodil v cerkev«, ter jim obljubila, da se bomo v II. razredu učili lepo pesemco o tem dečku.

ž.

Žiga in Željko, dva čvrsta drvarja,
v gozdu posekata močno drevó,
zdaj pa na trati z žago železno
žagata deblo z jako rokó:
žiga-žaga, žiga-žaga.

l.

Lisica v nazornem nauku, potem pa basen »Lisica in raca«, ki je očrtana pri veliki črki »L« v kratkih in jedrnatih stavkih.

b.

Boris ima prav lep boben,
z njim najrajše se igra...
Semtertja vesel koraka
ter po bobnu ropota:
bam-brbam; bam-brbam

s.

Srna in srnjak po gozdu se podita,
zelenjave iščeta, da z njo se preživita.

š.

V šolo, v šolo veselo hitim,
v šoli se lepega mnogo učim.

h.

Tam stoji mi trata zala,
poleg trate hišica,
oj, ta hišica je mala,
vendar lepo zidana.

k.

Konjič vriska ihaha itd. (Po Levstiku.)

p.

Psiček laja hov-hov-hov itd. (Po Levstiku.)

j.

Jež ima bodečo suknjo,
če loviš ga, zleze v luknjo
ali v klopčič se zvali;
če ga primeš, te boli.

g.

Kjer v gozdu je mokró,
tam gobe rastó,
na gobi si palček
godi lepo.

f.

Dva dobrodušna palčka
na trgu sta bilà,
zdaj pa domov neseta,
kar nakupila sta:
za deco sladkosnedo
fig suhih venec cel,
a vsak odraslih palčkov
fižola bo vesel.

Vedeževalka.

Da je slovita francoska vedeževalka Marija Ana Lemormand, rojena leta 1772 v Nomardiji in umrla leta 1843 v Parizu, imela tekom svojega dolgega uspešnega življenja ne le v svoji domovini, ampak tudi v inozemstvu intimne zveze v najvišjih krogih ter da je poleg posla vedeževanja tudi pisateljevala: vse to morda ni

lahko izpolnile po končani vojni, v kateri se je s skupno prelito krvjo razvilo čuvstvo vzajemnosti. **Ne bo se pozabilo in ne sme se pozabiti, da so se nemški, madžarski, slovanski in italijanski vojaki z enako požrtvovalnostjo borili za skupne interese, a tudi sami ti vojaki bodo iz te vojne donesli domov novo, bolj zdravo državno čuvstvovanje, spojeno z medsebojnim spoštovanjem in z medsebojno obzirnostjo.«**

*

UMESTNA, HVALEVREDNA NAREDBA.

Predsedništvo nižjeavstrijskega namestništva je razposlalo podrejenim oblastim naredbo, ki jim nalaga, naj v sedanjih časih, ko je enotno nastopanje državljanov vseh narodnosti tako potrebno, v jezikovno mešanih krajih preprečajo vse, kar bi moglo spominjati na narodnostne spore. V ta namen naj stopajo v stike z merodajnimi krogi, da se bo opuščal vsak izraz narodnega nasprotstva brez škode za drugačno narodno uveljavljanje. In rečeno namestništvo je pridodalo nekaj pripomb, ki jih tukaj navajamo: »Ni smeti prezreti, da morejo narodna ali drugačna narodno-politiška trenja dovesti do tega, da se **iz golega sovraštva proti politiškim nasprotnikom delajo ovadbe, ki morejo imeti za ovajence težkih posledic. Zato je naloga varstvenih oblasti, da take ovadbe preiskujejo s polno objektivnostjo glede na njihovo resničnost. Golih denuncijacij oblasti ne smejo poslušati.** Izjemne naredbe niso naperjene proti nobeni narodnosti in niso po svojem bistvu določene v to, da bi pokrivale preganjanje novin, udruženj ali organizacij kateresibodi narodnosti, ako ni dvomiti na njihovi državni zvestobi.«

*

KOLIKO JE MOBILIZIRANIH UČITELJEV NA ČEŠKEM.

»Učitelske Noviny« poročajo, da je nemških učiteljev na Češkem mobiliziranih 25%, nekaj več učiteljev češke narodnosti. V Pragi je mobiliziranih učiteljev 60, v Kraljevih Vinogradih pa 70. Več čeških učiteljev je že padlo na bojnem polju, veliko jih je pa ranjenih, bolnih in ujetih.

*

POD KAKIMI POGOJI BI BILA NEMČIJA PRIPRAVLJENA SKLENITI MIR?

Korespondenčni urad: Reuterjev urad poroča iz Novega Jorka: Neko preko Sayvilla došlo poročilo, najbrže inspirirano iz Berlina, pravi, da bi vočigled velikim žrtvam Nemčije bila pripravljena nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg in šef generalnega štaba Moltke, skleniti mir le v tem slučaju, če bi bil položaj Nemčije vbodoče nedotakljiv. To naziranje je v Nemčiji splošno razširjeno.

*

CESAR AVSTRIJSKI — KRALJ POLJSKI.

Nemški listi javljajo iz Kielc, da so tam zaprisegli oddelek rusko-poljskih legionarjev. Zaprisežna formula se je glasila: »Prisezamo vsemožnemu Bogu, da bomo Njegovemu Veličanstvu, našemu vzvišenemu monarhu in gospodu, Fran Jožefu I., po božji milosti cesarju Avstrijskemu, kralju Češkemu, apostolskemu kralju Ogrskemu, kralju Poljskemu, ohranjali zvestobo in vdanost . . .« Ta vest prihaja iz poljskega vira in ni potrjena od druge strani.

*

VOJNE RAZGLEDNICE.

Izšla je druga serija, št. 4—7, teh po vojni pomožni pisarni ministrstva za notranje stvari izdanih razglednic. Nova serija vsebuje zanimive slike s severnega bojišča, in sicer obtičanje artilerije v globokem pesku pri Krasniku, polom kozaškega napada po ognju naše infanterije in strojnih pušk pri Levovu, znano junaško rešitev avtomobilskega trena pri Bursztynu in posnetek inspekcijske vožnje, ki je dovedla vrhovnega nadvojvodo Friderika, nadvojvodo - prestolonasledn. Karla Franca Jožefa in šefa generalnega štaba Conrada pl. Hetzendorfa do strelne linije v bitki pri Grodku. Naročbe je pošiljati: Kriegshilfsbureau, Wien, I. Bez., Hoher Markt št. 5. Cena razglednice 20 vinarjev.

*

KAKŠNO PERILO RABIJO RANJENCI?

Pri »Rdečem križu« se oglaša mnogo oseb, ki bi rade darovale v bolniščnicah ležečim ranjencem perilo, pa ne vedo, kakšno mora biti. — Vodstvo »Rdečega križa« daje zato vsem darovalcem, ki žele pomagati našim vojakom s tako dobrodošlimi darovi, sledeče navodilo o velikosti in kakovosti perila za ranjence: Kot posteljno perilo se rabijo rjuhe (170 cm široke, 260 cm dolge, iz platna ali bombaževega gradla); bulet za blazine (52×72 cm in letno blago); prevlake za blazine (55×75 cm iz barvanega gradla ali platna); žimne varovalce (Matrazenschoner) 90×190 cm iz platna ali bombažnega gradla); blazine iz vezanice ali iz bombaža. Od bolniškega perila se rabi: dnevne srajce (preproste), srajce za ranjence (zadaj odprte, s trakovi); spodnje hlače, molino s trakovi; dokolenice iz bombaža (brez pete); žepni robci; bolniške halje (modro-bele, progaste za rekonvalescente). Nadalje omenjamo, da je sirovo domače platno prav dobro za posteljno perilo. Zimsko perilo in obleko za vojake na bojnem polju in bolniško perilo, platno in druge reči naj se pošlje v cesarja Franca Jožefa azil v Ljubljani. Pukana, ne nastrgana šarpija se naredi iz vsake vrste platna. Dalje pripominjamo, da so za vojnega stanja vse dopisovanje, denarne in zavojne pošiljatve (obvezila, perilo i. dr.), ki se pošljejo »Rdečemu križu«, **poštnine proste.** — Pristaviti pa se mora naslovu: **Podpora za vojaštvo** (Militär-Unterstützungssache) in tudi ime pošiljatelja.

*

ZVEZA ZA OSVOBODITEV UKRAJINE.

V prvi številki »Ukrajinskega korespondenčnega lista«, ki ga izdaja načelnik ukrajinskega kluba, dr. Konstant. Levycki, se obrača Zveza za osvoboditev Ukrajine do javnega mnenja Evrope proti Panmoskovitstvu, ki stremi za tem, da si osvoji morske ožine in Carigrad, kamor gre pot po receptu ruske diplomacije preko Dunaja. Nadalje izvaja oklic, da more tvoriti le prosta Ukrajina, ki se naslanja na trozvezo, močno zaščito vse Evrope proti Rusiji. Ukrajina je bila vedno najhujši sovražnik Rusije, zato bo zastavila tudi sedaj vse svoje sile, da končno obračuna z Rusijo. Oklic apelira na vso Evropo, da naj podpira stremljenja Ukrajincev, ki s svojim odporom služijo obenem stvari evropske demokracije. Nikdar se ne bo Evropa pomirila, nikdar se ne bo oprostila grozeče invazije carizma, nikdar ne bo svesta svojih kulturnih pridobitev, dokler se ne ustanovi na širnih stepah Ukrajine obrambna država proti Rusiji.

DIREKTNO DOPISOVANJE VOJNIH UJETNIKOV S SVOJCI.

Korespondenčni urad poroča: Ujetniški pozvedovalni urad »Rdečega križa« se trudi, kakor poroča »Rdeči križ«, da bi omogočil direktno dopisovanje med ujetniki in njihovimi svojci. — C. in kr. ministrstvo je iz humanega stališča dovolilo, da vojni ujetniki sovražnih držav lahko dopisujejo s svojo domovino. To se uvede, kakor se sedaj vidi, tudi v Rusiji in Srbiji. To se lahko povzame iz tega, da je že več pisem, ponajveč sorodnih ujetnikov, prišlo iz imenovanih držav po posredovanju »Rdečega križa« k nam. Vodstvu »Rdečega križa« je v veliko veselje, da se iz teh pisem, ki morajo biti, preden se odpošljejo, kar je umevno, pregledana, lahko razvidi in poroča, da se naši ujetniki, ki so na Ruskem, povsem dobro počutijo in da lepo postopajo z njimi. — Pozvedovalni urad prosi ob tej priliki zopet, da se stavi vprašanja samo pismeno in ne ustno, ker bi bilo sicer nemogoče opravljati službe.

*

ODPIS HIŠNEGA DAVKA.

Vodja finančnega ministrstva je glede dovolitve odpisa hišnega davka od stanovanj, ki se povodom vojne krize brezplačno prepuste delavcem, izdal sledeče navodilo vsem finančnim deželnim oblastim: Tudi če se pri brezplačni prepustitvi stanovanj uslužbencem ne vračuna stanarina mezdi, se mora sicer vedno to upoštevati, da obstoja — dokler traja delovno razmerje — med tako prepustitvijo stanovanja in delom imetelja stanovanja gotova gospodarska zveza, tako, da ne moremo pravzaprav govoriti, da se je stanovanje zastonj (kot darilo) prepustilo. Če pa delavci zaradi ustavitve ali redukcije prometa niso več uslužbeni pri podjetniku, vseeno pa se dopusti, da ostanejo še nadalje brezplačno v dosedanjih stanovanjih, tedaj odpade zveza med delovnim razmerjem in prepustitvijo stanovanja. Tedaj pač ni nobene ovire, da se tudi v tem slučaju odpiše davek.

*

LEGIJA BOGOSLOVCEV.

Iz Debreczina poroča korespondenčni urad: Vzvišen zgled patriotičnega navdušenja je dalo te dni štirideset absolviranih bogoslovcev reformirane cerkve. Šli so k škofu, ki je bil storil potrebne korake, da v vojaško službo kot pomožni duhovniki poklicanim novo posvečenim izposluje oprostitev ter izjavili, da glede na najvišje interese domovine ne marajo oprostitve, temveč da žele iti pod orožje k armadi. — Škof je na to ukrenil pri honvedskem ministrstvu vse potrebno, da se prostovoljna legija bogoslovcev izvežba ter odpošlje na bojno polje.

*

MOLTKEJEVO PISMO.

Berlinski listi prvikrat priobčujejo pismo generalfeldmaršala grofa Moltkeja z dne 14. maja 1878 na nekega norveškega prijatelja. Moltke je pisal: »Morda se enkrat vsi germanski rodovi spomnijo svojega germanskega izvora in stvorijo krepak odpor proti poplavi iz vzhoda in zahoda.«

*

NEMŠKI SOCIALNI DEMOKRATJE V VOJNI SLUŽBI.

Socialno-demokraška okrajna zveza Magdeburg-Anhalt je izvedla štetje v vojno službo vpoklicanih socialno-demokratičkih strankinih članov, ki je dalo zanimiv rezultat. Okraj obsega osem državnozborskih volil. okrajev vladnega okraja Magdeburg in dva volilna okraja vojvodine Anhaltske. V teh desetih okrajih je imela stranka dne 1. julija t. l. 28.642 moških članov. Od teh je bilo dne 6. pret. m., ko se je izvršilo štetje, vpoklicanih v vojno službo 9162, nič manje nego 32 odstotkov. To število se še izdatno pomnoži, ko bo tudi vpoklic črne vojske izveden v polnem obsegu. Med vpoklicanci je bilo 489 funkcionarjev stranke. V nekaterih krajih so bili vsi funkcionarji vpoklicani v vojno službo. Kakor se daje izračunati, so postavili samo organizirani soc. demokratje okraja Magdeburg-Anhalt tri polke v vojnem številu. »Arbeiter Zeitung« izraža željo, naj bi strankine organizacije tudi pri nas izvedle take statistične izkaze.

*

ITALIJANSKA SOCIALNA DEMOKRACIJA ZA NEVTRALNOST ITALIJE.

»Agenzia Stefani« poroča glasom korespondenčnega urada: Vodstvo združene socialistične stranke, ki je imelo skupno sejo s parlamentarično skupino, se je izreklo v prilog absolutne ohranitve nevtralnosti Italije do rešitve konflikta ter je sklenilo, da izda v tem zmislu proglas na delavstvo. - Razsežni menifest razlaga splokakor tudi posebne vzroke, ki govore za potrebo nevtralnosti Italije, kateri je kakor edini nevtralni evropski velesili stem prečrtana misija, da postane posredovalka med vojujočimi in da na dan miru proglasi tista velika načela, ki naj tvorijo podlago združenih držav, namreč: omejenje oboroževanj, glasovanje po ljudstvu in odločitev po razsodišču.

*

40 NEMŠKIH NUN IZGNANIH.

Korespondenčni urad poroča iz Antwerpna preko Berlina: Belgijski orožniki so udrli v nemški samostan v Borsbeeck in izgnali 40 nemških redovnic na Nemško. Kot vzrok so navedli, da je baje neka redovnica rekla nekemu delavcu, naj moli za nemškega cesarja, ne pa za belgijskega kralja.

Otroci bi sploh ne smeli piti zrnate kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Če se pije gorka ali mrzla, vselej je Kathreinerjeva popolnoma neškodljiva, ugajajoča in sprtičo svoje priprave iz najboljšega slada jako krepilna.

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.

splošno znano. Ostavila je več nego 20 knjig, med katerimi so »zgodovinski in tajni memoar cesarice Josipine« najinteresantneji pač zato, ker je bila s cesarico Josipino v jako zaupnem razmerju in je ta poslednja gotovo vplivala na sestavo knjge. Malo pred svojo smrtjo je zaključila svoje delo, ki je imelo naslov »Mes dernieres révelations« (Moja zadnja razkritja) in ki je izšlo šele po njeni smrti. Nekatera teh prorokovanj od onkraj groba čakajo še na svojo izpolnitev, in ker so po velikem delu politiške naravi, bo morda zanimalo čitatelje, ako jih spoznajo.

O Franciji piše — kakor omenjeno — v letu 1843 sledeče:

»Kraljestvo postane v drugič cesarstvo«. — To prorokovanje se je kmalo izpolnilo. In dalje je rečeno: »Meje, ki jih je nekdaj njega orel določil, bodo zopet pripoznane in pride do zveze z nekim velikim narodom«. Tu se je torej **francosko-ruska zveza** napovedovala že pred dvema rodovoma.

Povratek Bourboncev napoveduje sledeče prorokovanje: »Lilija, ki so te zlomili, ki pa te niso mogli izkoreniniti, tvoje cvetice vzcveto vnovič, in tvoje steblo bodo čuvali zvesti in vdani prijatelji. Čuti bo krik, ki ga dvigne ljudstvo, in ti zasedeš zopet prestol svojih očetov«.

Turčji je prorokovala izid balkanske vojne takole: »Stara država proroka, vividim, kako tvoj polmesec obledeva in ugaša, iz slabotne ti roke pada meč«.

Ruski državi velja sledeče: »Vidim, kako na severu velikanski orel razpenja svoje peruti. Svit obdaja njegovo glavo. Neizmerna ruska država, pazi se pred belim orlom; misliš, da je mrtev, ali on le spi«.

Ta domnevani mrtvi, toda le speči beli orel je — Poljska.

O Angliji pravi: »Anglija! Anglija! Dan, ko se boš morala pokoriti za svoje grehe, se bliža. Irska, veseli se, ura maščevanja je prišla, tvoj tribun te osvobodi. Sedaj vidim kri, morilni boj, povsod grozo in razdevanje . . .«

Takratni princ, kasnejši pruski kralj in nemški cesar Viljem I. je bil pri vedeževalki l. 1829. in jo vprašal: »Kdaj bom prvikrat poveljeval na bojnem polju?« Vedeževalka je vzela kos papirja in zapisala nanj: 1829+1+8+2+9. To dá 1849. In res je princ Viljem tega leta na čelu svojih čet korakal proti Badenski. Potem je princ Viljem vprašal: »Kdaj se izvrši najvažnejši dogodek v mojem življenju?« Vedeževalka je zapisala: 1849+1+8+4+9, t. j. 1871. Tega leta je bil princ Viljem — poznejši pruski kralj — proglašen za nemškega cesarja. Dalje je princ vprašal: »Koliko časa bom živel?« Vedeževalka zapiše: 1871+1+8+7+1, t. j. 1888, katerega leta je tudi v resnici umrl cesar Viljem I. Še zadnje vprašanje je stavil princ: »Kdaj bo vodila Nemčija najpomembnejšo vojno, v kateri bo zmagala?« Gospa Lemormand je zapisala: 1888+1++8+8. To dá letnico 1913. Torej se je vedeževalka zmotila le za eno leto.

Starost velikih vojskovodij.

Vojskovodje, ki so se dosedaj odlikovali v sedanji vojni, štejejo večinoma že vsi precejšnje število let. General Kluck, ki je premagal angleško armado pri St. Quentinu v Franciji, šteje že 68 let, saški general Hausen in pruski general Hindenburg, ki je premagal Ruse v vzhodni Prusiji, pa štejeta 67 let. Osvojitelj Lütticha, general Emmerich, je star 65, general Heeringen pa 64 let.

Tudi v prejšnji nemško - francoski vojni l. 1870. so imeli nemški generali, ki so se odlikovali, skoro vsi okolo 60 let.

Drugače je bilo v prejšnjih časih. Takrat so si iskali vojskovodje lavorike že v mladih letih. Aleksander Veliki, Hanibal, Friderik Veliki in Napoleon niso imeli še niti 30 let, ko so izvojevali že sijajne zmage na raznih bojiščih. Pri Rocroi je zmagal mladi princ Conde, komaj 22 let star, a Evgen Savojski je izvojeval svojo najlepšo zmago pri Zenti v 34. letu svoje starosti. Julij Cezar je v nekem oziru izjema, ker je prevzel vodstvo vojske šele v 42. letu svoje starosti. Mnogi odlični vojskovodje so znali obvarovati in ohraniti svoj vojaški talent tudi še v globoki starosti. Tako je n. pr. princ Evgen Savojski še v 72. letu svoje starosti pokazal še velike strategične zmožnosti in sposobnosti. Tudi general Blücher je imel že bogate izkušnje, še preden je prevzel vrhovno vodstvo nad nemško armado. V 81. letu svoje starosti je vodil nemške čete od zmage do zmage, tako da je postal Marschal Vorwärts«, kakor so ga imenovali vojaki, pravi vzor nemških zmagovalcev. Bil je telesno že jako slaboten, ko ga je doletela dolžnost, da prevzame vrhovno poveljstvo nad nemškimi četami v boju proti Napoleonu. Sivolasi general je mnogo trpel v vojni zaradi svoje bolezni, toda njegova železna volja je vkljub temu triumfirala nad slabotnim telesom.

Blücherju je sličen v tem oziru naš nepozabni vojskovodja, maršal Radecki, ki je bil v 71. letu starosti imenovan za vrhovnega poveljnika avstrijskih čet v vojni z Italijani. Tudi on je imel nekaj strastno mladeniškega v svojem bitju, kar je stalo tako lepo v kontrastu z njegovo visoko starostjo.

Istotako je tudi stari Moltke v 66. letu stopil na čelo nemške armade. Do tedaj je bil vedno zatopljen le v svoje knjige in tudi ne dosti poznan. Odlikoval se je z veliko treznostjo in mirnim premotrivanjem vseh, najsibodi tudi najbolj kočljivih stvari. V poznavanju strategije, posebno pa terena, je bil v onih časih sploh nenadkriljiv.

KRAKOV V ZNAMENJU VOJNE.

Neko pismo iz Krakova opisuje položaj v Krakovu sledeče: Vojno vzdušje s poljan, na katerih se bijejo Avstrijanci in Rusi, prihaja tudi do nas. Neprestani ambulantni vlaki prihajajo v polmraku. Odpirajo se vratca, in iz njih izstopajo lahko ranjeni, ki jih takoj namestjo v čakalnicah. Vlaki s težko ranjenimi ostanejo zaprti; kateri so in koliko jih je, zaradi prepovedi pristopa ne moremo vedeti. Zadnji begunci, ki se jim je posrečilo uiti, so dospeli semkaj pred par dnevi. Begunci so Poljaki in Rusini, največ pa je Židov. — Življenje v mestu je podobno težkemu bolniku. Neprestano odhajajo čete, a z vojnih krajev prihajajo bolni in ranjeni vojaki. V velikih vozovih za prevoz pohištva se dovažajo ruski ujetniki. Iz okoliških mest prenašajo Židje neprestano na svojih vozovih velike množine svojega blaga, priganjaje z nervoznimi klici svoje mršave konje. Vsi so ogrnjeni z dolgimi, črnimi suknjami. Kar hipoma so velike mase ljudstva, ki vrve po ulicah, razdele. Po ulici koraka izprevod prepevajočih ljudi. To so procesije za srečen izid vojne. Nepregledni izprevodi se pomikajo tudi po najbolj zapuščenih ulicah, in sicer med prepevanjem litanij in molitvijo rožnih vencev. — Krakov se odlikuje po svoji pobožnosti. Malo je mest v Avstriji kakor Krakov, ki bi štela toliko samostanov in cerkev, ki se odlikujejo tako z vitkimi stolpi kakor tudi s ponosnimi zidinami iz srečne preteklosti. Po ulicah notranjega dela mesta se nahajajo še danes ponosne palače in hiše poljskih knezov, kakor tudi patricijska domovja. Toda vsa ta poslopja so v nekem oziru pokvarjena nazunaj z raznimi gostilnicami in trgovinami, dočim spominja notranjost teh hiš s širokimi hodniki, galerijami, stopnišči in visokimi saloni še vedno na staro poljsko slavo in minuli sijaj. Vsaka hiša, ki se nahaja na trgu, ima svojo zgodovino. Vse je podobno veličastnemu okviru, ki so ga pustili pretekli veki nedotaknjenega. Ravno po tem je najbrže spoznati, da je ostal Krakov poljski.

*

LÖWENSKO VSEUČILIŠČE SE PRESELI V CAMBRIDGE.

Iz Londona poročajo, da je senat vseučilišča v Cambridgeju poslal belgijskemu ministru v Londonu pismo, v katerem se vabi Löwensko vseučilišče, naj se začasno preseli v Cambridge in naj tam nadaljuje svoje specialne tečaje ter izdaja svoje diplome. Vseučilišče v Cambridgeju bi stavilo na razpolago potrebne prostore ter bi nudilo vse olajšave. Ko se je kardinal Mercier pred nekaj dnevi nudil v Londonu, se je informiral o tej ponudbi ter je bil jako ginjen.

*

O JUNAŠKEM DEKLETCU PRI RAVI RUSKI.

O junaškem dekletcu Rozi Zenochovi, ki jo je sam cesar odlikoval in obdaroval, pišejo listi: Med ranjenci pri Ravi Ruski je bilo tudi malo kmetiško dekletce, ki je med bitko neprestano hodilo v bojno linijo, da je ranjencem dajalo vode. Malo, 13-letno Rozo je zadel šrapnel, in privedli so jo z drugimi ranjenci na Dunaj. Spotoma se je pokazala žalostna potreba, **da ji odrežejo eno nogo,** in sedaj leži sirota v dunajski splošni bolniščnici na kliniki dvornega svetnika Hochenegga. Fantaziji je dovoljeno preskočiti leta in se prestaviti v daljno bodočnost, ko bodo dogodki, ki nas sedaj pretresujejo, že davno pripadali zgodovini. Tedaj bo imela Roza moža, ki mu povije otrok in bo gospodaril na kaki kmetiji. In v sobo se priplazi starka, nje mati, ki je sedaj prišla s svojim otrokom na Dunaj in streže težko ranjeni. Mamica maja z glavo. Ne more več prav razlikovati, kaj so bile sanje in kaj je v resnici doživela. Rozi pa se oživlja v spominu iz otroških let kratek, ali na dogodkih bogat čas, ki ji je določil smer in vsebino življenja. To je tisto zagonetno na silni, nerazrušljivi uganjki, pred katero stojita sedaj posameznik in skupnost, da se usoda ljudi od danes do jutri preobraža in prevrača in nam odreka vse, kar smo poprej zamislili, izmodrovali, pripravili in dobro premisliti. Mala Roza si ni želala skrbi, ko je s svojimi z vodo napolnjenimi vrči letala v strelno linijo. A v njej se je gibalo pač še kaj drugega, nego radovednost in veselje na prizorih, ki jih še ni zrla in doživela nikoli. Ni samo krutost nekaj atavističnega, spečega v duši modernega človeka, kar ostri piš vojne razpalja v goreči plamen. Ne, tudi sočutjte in bol, ki jo zbuja v nas trpljenje človeka, sta nam prirojena. Ko je Roza, bosa, zasopljena in hropeča, letala med vrstami borilcev, je pač vedela, kaj dela, si je bila tudi v svesti, da nevarnost, ki tuintam ruši k tlom može, grozi tudi njej. In zgrudila se je v krvi, položili so jo na nosilnico ter odnesli na obvezovališče. In malo kmetiško dekle, ki ji morda ni bilo usojeno, da vidi kdaj v svojem življenju bližnje okrožno mesto, prihaja v glavno mesto. V vlaku so ji odrezali nogo. Mala junakinja od Rave Ruske je postala pohabljenka za vse svoje življenje. Preko nje se sklanjajo zdravniki v strahu in skrbi. Učenjak, v katerega kliniki je nameščena, ji posveča posebno skrb. Pazijo na vsako njeno željo in naravnost preže na vsako nje kretnjo. Sprvega so se komaj razumeli ž njo. Zdravniki in strežniki vešči poljskemu jeziku, niso mogli razumeti nje narečja. Ali niso odnehali, in sedaj mala Roza tudi duševno ni več osmljena. Ozdravijo jo, povrne se v svojo rojstno vas, in ko bodo cerkveni zvonovi že zopet oznanjali mir, ko obledi spomin na dneve groze, krvi in pustošenja, se bo ob delopustu pripovedovalo otrokom in vnukom o hrabri Rozi Zenochovi, ki ji je leseno nogo plačal cesar sam na Dunaju, in ki nosi okolo vratu zlato verižico z žlahtnimi kameni, na katerih je čitati ime vladarjevo . . .

*

RENNENKAMPFOV SIN — ARETIRAN.

Otroci ruskega generala Rennenkampfa so se že več let izobraževali v raznih šolskih zavodih v Vratislavi. Začetkom letošnjega poletja je Rennenkampf vse otroke vzel domov. Kako se pa začudi te dni razrednik na mestni nižji gimnaziji v Vratislavi, ko nenadoma zapazi med učenci 17-letnega Rennenkampfovega sina. Na profesorjevo vprašanje, kako pride vendar zopet semkaj, je fant odgovoril, da se je pridružil transportu ruskih vojnih ujetnikov in se med njimi zmazal čez mejo. Sedaj se hoče »dalje učiti«. Profesor je takoj obvestil zavodovo ravnateljstvo, to pa varnostno oblast, ki je mladega Rennenkampfa zaprla.

*

VOJAK NIMA NOBENIH GREHOV.

V slavnem samostanu Klosterneuburgu je kakih 1000 ranjencev, ki je zanje jako dobro preskrbljeno. Samostan jim daje dobro in izdatno jed in je preskrbel za dobre zdravnike. Tudi ljudje iz okolice prinašajo ranjencem jedi in pijače. Ker so ranjenci nastanjeni v samostanu, so ljudje nosili v dar tudi molitvenike, rožne vence, svetinjce itd. Naposled je pa bilo enemu samostanskih duhovnikov tega le preveč in je odločno izjavil: »Kdor je bil za svojo domovino ranjen, nima nobenih grehov več. Prinesite ranjencem rajši kvarte, da se bodo razvedrili.« Ta poziv je imel uspeh, in ranjencem sedaj ne manjka kvart za kratkočasje.

*

NEKAJ O VOJEVANJU.

Dolgotrajne vojne sedaj niso več mogoče, ker je obstoj odvisen od neprestanega dela industrije in trgovine. Strategija, ki bi zavlačevala vojno, dandanes v dobi, ko štejejo armade milijone borcev, ni več mogoča. Da se pa doseže hitra odločitev, se mora napad izvršiti z raznih strani. Dandanes je razmerje med velesilami skoro enako. Zato bi se mogel napad na bok izvršiti samo z oslabljenjem enega ali drugega krila ali središča. Toda takšen napad ni brez nevarnosti. Moderna puška je izborno orožje, toda pri rokah mora biti neprestano municija (streljivo). Namesto rezerve je bolje, da ima prva bojna vrsta pri sebi dovoljno zalogo municije. Najboljše rezerve so naboji, ki jih je treba neprestano z avtomobili dovažati na fronto. Ako se hoče navaliti na kak grič ali hrib, se mora preje vedeti, kje se sovražnik nahaja. To mora dognati konjenica ali dandanes tudi zrakoplov in pa aeroplan, ki od zgoraj bolje vidijo in hitreje dospo do sovražnih postojank. V moderni vojni velja vedno načelo: Konjenica proti konjenici, artiljerija proti artiljeriji, zrakoplovi proti zrakoplovom, dokler ena stranka ne zmaga, da potem pomore k zmagi svoji pehoti.

*

AMERIŠKI OTROCI ZA SIROTE EVROPSKIH VOJAKOV.

Iz Novega Jorka poročajo: Lepo, krasno, ganljivo idejo je sprožila blaga, a neznana duša v Chicagu, in vse Združene severo-ameriške države so to idejo sprejele z veseljem, kakor bo sprejeta v Evropi s hvaležnostjo in ginjenostjo, posebno v onih državah, ki so zapletene v vojno. Ideja je enostavno sledeča: Otroci Združenih severo-ameriških držav naj za Božič pošljejo razne darove vsem onim evropskim otrokom, ki so izgubili očeta na bojnem polju. — Brzojavke iz Novega Jorka zatrjujejo, da je vsa Amerika pozdravila to idejo z navdušenjem. Ameriški časniki bodo nabirali darove, a otroci bodo sami s svojimi lastnimi prihranki kupovali igrače. Vsi se trudijo za čim večji uspeh te akcije. Mnogo vplivne gospe so aktivno pristopile k tej akciji. Predsednik Združenih držav jo odobruje in se ji je pridružil, a poslaniki vseh v vojno zapletenih držav so obljubili, da pridejo vsi darovi na določeno jim mesto. A to še ni vse: teh darov ne pošljejo preko Atlantskega oceana z navadnimi tovornimi parniki. Prinese jih v Evropo poseben parnik — božični parnik — pod zaščito ameriške zastave s progami in zvezdami. Parnik bo označen z zvezdo in s Kristovimi besedami »Sinite parvulos« ter pojde v Evropi iz pristanišča v pristanišče s svojim ganljivim tovorom. V pristanišča ga pa bodo vodili med minami ter bo smel v najstrožje zavarovana pristanišča: Njega ganljiva misija mu bo jamčila popolno varnost.

*

POLJAKI V NEMČIJI.

»Nowa Reforma« z odkritim veseljem objavlja, da se je zdaj v Nemčiji načelno naziranje o poljskih zadevah izpremenilo. Poljski listi se lahko v vsej Nemčiji prodajajo, in Poljaki lahko v vsej državi brez nadzorstva orožnikov zborujejo, in se poljščina respektira v šoli, v uradu in v cerkvi.

*

ŠE JE ČLOVEKOLJUBJA POVSOD!

Neki nemški vojak je pisal svoji izvoljenki iz Bussu ob Seini na Francoskem daljše pismo, iz katerega posnemljemo: Namestili so nas v vaški šoli. Do 2. ure ponoči sva hodila z učiteljem po vasi in sva rekvirirala odeje. On spredaj s svetilnico, jaz s puško za njim. Tako sva šla od hiše do hiše. Ako niso odprli, sem udaril s kopitom po vrtih ali sem razbil okna. »Vi, Nemec, vi se znaste še bolj razjeziti, nego mi Francozi,« je rekel učitelj, kadar sem malce pretrdo nahrulil prebivalce... Naslednjega jutra me je pozval učitelj v svoje stanovanje poleg šole. Meni je dal kave in kruha, kave pa za vse ranjence, ki so bili v gradu. Družina je obstojala iz staršev in ene deklice, a nobeden njih ni razumel ni besede nemški. Pripovedovati sem jim moral torej francoski. Ko sem pokazal dekletu tvojo sliko, je začela jokati. Pozneje mi je prinesla nageljček, ki naj ga dam tebi, ljuba, ko se vrnem. Ljudje so sploh jako ljubeznivi z mano; ves dan sem v njihovi hiši in obžalujejo odkritosrčno, da moram jutri zjutraj ob 6. uri od tu. — Čudno je, da sem dobil vedno le dobrih ljudij v tej sovražni deželi. Pri učitelju sem vstopil kot sovražen vojak s puško v roki, in postopajo z mano kakor s svojim sinom. Ko sem sinoči sedel ž njimi v prijazni sobi, sem bil čisto pozabil na vojno. Pripovedoval sem jim le o tebi, dobro dekle, in o ljubi domovini in o hrabrih vojakih. Če bi bila ti poleg, bi bilo tako udobno celo v sovražni deželi!...

*

NEMCI ZA SPORAZUM Z AVSTRIJSKIMI SLOVANI.

Dunajska korespondenca »Die Information« piše: »Kölnische Zeitung« je eden izmed glavnih organov nemškega imperializma in se je v prejšnjih časih nahajala na strani onih, ki so se v Nemčiji in v zvezni Avstriji borili proti Slovanom. Tem bolj mora sedaj Slovane te monarhije dirniti dejstvo, da je prav ta velikonemški list mirno izpregovoril besedo, ki je pravzaprav že zdavna zapadla in ki bi jo morali, ako se prav sodi, izpregovoriti avstrijski nemški krogi. Renski list opozarja na to, da stoji najboljši med Slovani ramo ob rami z Nemčijo. Na to se ne sme v Nemčiji nikdar pozabiti! Bridko se je občutilo, da so bili Nemci in Slovani v Nemčiji drug drugemu odtujeni, še večje pa je bilo nasprotstvo med Nemci in Slovani v Avstriji. Kakor je skupno prelita kri izbrisala zmote preteklosti, prav tako se morajo tudi Nemci za vso bodočnost spominjati teh usodepolnih časov in skrbeti za to, da se sklene med njimi in Slovani na zaupanju temelječa srčna zveza tako trdna, da bo lahko kljubovala vsem kapricam usode. — Tako piše vodilni rensik list, čigar lepe besede bi se naj bile, kakor smo že naglašali, izpregovorile v Avstriji sami, predvsem pa na Dunaju kot nemškem glavnem mestu države. Stojimo šele ob početku orjaške vojne epopeje, in kakor je nade poln in vse dobro obljubljajoč gloriozni začetek na vzhodu in zapadu, vendar je konec, izid še na nevidljiv način skrit človeškemu pogledu. Veliki, v svojem bistvu neprecenljiv rezultat pa je dejansko že dosežen, zveza vseh narodov te države, ustvarjena s krvjo, prelito skupno za skupno stvar, je postala dejstvo, ki je ne bo mogla omajati nobena izprememba usode. Strašne in resne ure, ki smo jih preživeli, ure, ki niso samo ljudi, marveč celo človeštvo učile moliti, ki so z jekleno roko posegle v vest vesoljnega človeštva in nam v kričeči luči predočile zmote in ničevnost našega vsakdanjega življenja, te ure so nam tudi pokazale ničevnost nesrečnih narodnostnih sporov, ki so do včeraj napolnjevali vse naše politiško življenje. Kakšna sramoteča primera med absurdnostmi onih sporov in med enodušnostjo vseh narodov, zbranih sedaj pod vihrajočimi vojnimi zastavami naše monarhije! Z obzidja, na katerem blišči proti sovražniku zavihteno orožje avstrijske narodnostne zveze, grmi sedaj dol v motne nižine narodnostnih prepirov z neodoljivo silo glas: Dol z orožjem! — Želeti bi bilo, da bi se že sedaj med Slovani in Nemci pojavili možje, ki bi pričeli z delom in pripravljali pot bližnji bodočnosti. Ako kdaj, je sedaj dana pot, da se odpravijo vse zmote in se z metlo pometejo vsi presodki, ki so se pojavili med narodi, ki jih je usodna ura zbrala na drugem polju in jih združila v iskreni zvestobi in v prijateljstvu.«

Izgovori.

I. B.

V enem zadnjih člankov sem obljubil, da se hočem o priliki povrniti k izgovorom pivcev in pijancev. Storim to danes.

Vprašaj kogar hočeš, zakaj pije pivo, vino ali celo žganje, vsak bo imel takoj izgovor pri rokah. Kaki so ti izgovori — so pač izgovori samo. Pri nekaterih bo dotični sam prepričan, da je temu res tako, kakor trdi; pri drugih pa pač reče tako, da sploh nekaj reče.

Prvi pije, da bi se pogrel, ker ga zebe; drugi pije, da bi se ohladil, ker mu je vroče. Tretji zopet pije, ker je bolan, pa bi rad ozdravil; četrti pa zato, ker je zdrav in močan, alkohol pa škoduje le bolnim in slabotnim. Peti pije, ker je lačen, a nima denarja za živež; šesti pa, ker nima apetita, ne more jesti, dasi ima vsega na izbiro. Sedmi pije, ker je zaprt, osmi pa zato, ker ga preveč žene. Deveti pije, ker si je s slabo pijačo pokvaril želodec; deseti pa zopet pije, ker je izvrstna kapljica. Enajsti pije, ker se je preveč najedel; dvanajsti pa je imel slabo kosilo. Trinajsti mora mastne jedi zaliti s cvičkom, sicer mu želodec ne prebavi; štirinajsti pa je imel obed premalo masten, mora suhi hrani priliti. Petnajsti se mora krepčati za težko delo, šestnajsti pa tudi pije brez skrbi, ker ima lahko delo. Sedemnajsti potrebuje pijače, ker dela v hladni kleti, osemnajsti pa, ker dela pri vroči topilnici. Devetnajsti pije od žalosti, dvajseti seveda od veselja. Edenindvajseti ga mora na vsak način, ker imajo krst, dvaindvajseti se pa na pogrebščini ne more ogniti. Kako bi si ga ne privoščil triindvajseti, ker je zadel v loteriji; štiriindvajseti pa zopet, ker ne ve, kje bo jutri dobil denar za najemnino. Petindvajseti pije, ker je tako sam, šestindvajseti pa, ker je tako lepa družba. Sedemindvajseti pije »likof«, ker je izvrstno prodal, osemindvajseti, ker je dobro kupil. Devetindvajseti ga mora za slovo, ker gre od doma, trideseti pa, ker se je srečno vrnil domov. Edenintrideseti ga vsekako mora, ker se je oženil in se ne more braniti pijači na ženitovanju; dvaintrideseti ga pa tudi mora, ker je dobil košarico. Triintrideseti, ker je semenj, štiriintrideseti, ker je proščenje; petintrideseti pije, ker je nedelja, šestintrideseti pa pije, ker je praznik. Sedemintrideseti bi ne storil lepo, ko bi si ga ne privoščil na svoj god malo čez mero; da ga je pošteno žagal osemintrideseti na pustni dan, se razume samo po sebi. Itd., itd. Te litanije bi še lahko nadaljevali, a naj zadostuje. Kot amen še navadno prihaja prav resna trditev, kako alkoholna pijača redi. Sploh pij, pij, pa zopet pij! To ti bodi višek življenja! Življenja?!

Oglejmo si nekoliko te izgovore! Sumljivi so že na prvi pogled, ker si nasprotujejo. No, pa alkohol je sploh najboljša stvar na svetu! Ker pijača greje, zakaj pa zmrzne največ pijancev? Ako bi bil ta izgovor resničen, bi moral vsak pijanec ležati na kopnem, na gorki zemlji; saj bi njegova vročina raztopila sneg in led okrog njega in posušila tla. Zakaj pa ni temu tako? Alkohol razburi kri, požene jo na periferijo; zato je človek ves rdeč in čuti hipno vročino. Ta kri pa se hitro ohladi, središče proizvaja le malo toplote, zato tak človek tako lahko zmrzne. Ako hočeš toplote, daj želodcu dobre hrane, ne pa alkohola. Torej če ne daje prave gorkote, pa vsaj hladi. Tudi tu ne prideš na svoj račun. Če se hočeš ohladiti, pa piješ alkohol, boš čutil prvi hip vročino, kakor že omenjeno. In ti boš hladil in hladil, a ti bo vedno vroče, dokler kri ne oslabi. Bolnik pa vendar more piti, da bo ozdravil. Kako bi rekli zdravniku, ki bi dajal vsem in za vsako bolezen enoinisto zdravilo? Alkohol pa naj bo za vse, prav za vsako bolezen? Čemu pa zdravniška veda in različna zdravila? Če te boli glava, oči, zobje; če trpiš na srcu, jetrih, pljučih, želodcu; če te muči kašelj, krč, trganje itd., pij, napij se! Tu je tako dobro pivo, tam dobro stori črno vino; temu olajša brinjevec, onemu pomaga slivovka; ta je za rum, oni za konjak... Da